

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА В СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ УМОВАХ

Лучанінова Ольга Петрівна
доктор педагогічних наук, доцент
Національна металургійна академія України

Маркіна Лідія Леонідівна
кандидат педагогічних наук, доцент
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ України

У принципово нових сучасних реаліях життєдіяльності наука та освіта набувають особливого значення у визначенні найбільш ефективних підходів до вирішення нагальних проблем, обумовлених фундаментальними світовими змінами. Необхідність формування творчої особистості майбутнього педагога безпосередньо пов'язане з глобальним характером змін в науково-виробничій, соціальної, побутової сферах.

Реалізація концепції розвитку сучасної вищої освіти з її викликами та реаліями неможлива без використання як творчого потенціалу професорсько-викладацького складу, так й інноваційних методів навчання. У формуванні нової школи, конкурентоспроможної й творчої особистості здобувача вищої освіти важливу роль відіграють саме заклади вищої освіти. Кожний такий заклад має бути зацікавлений у перебудові та розвитку системи освіти в Україні. Сьогодні перед викладачами стоїть важливе завдання – виховати та підготувати творчу молодь, яка спроможна активно включатися в якісно новий етап розвитку інформаційного суспільства.

Творчість не існує поза особистістю, тому завжди розглядається в особистісному контексті. Індивідуально-творчі якості особистості педагога виявляються, перш за все, у педагогічній творчості. Схема творчої діяльності педагога у загальному вигляді відповідає структурі творчості. А творче ставлення до праці розуміється як прагнення людини до створення нових, більш досконалих, оригінальних методів втілення задуму, до оволодіння новими методами роботи [2, с. 154]. Тож недостатньо дати знання й вміння студентам, потрібно навчити їх орієнтуватися в потоках інформації, систематизувати, обирати потрібне й нести відповідальність.

Адаптація сучасного закладу вищої освіти до цифрового суспільства та умов сучасного ринку праці є важливою в професійному розвитку і становленні майбутнього фахівця. У цьому контексті доцільно говорити не про професію, а про середовище професійної діяльності та характер сучасної взаємодії, яка передбачає особистісний компонент. Але педагогічна творчість має власні особливості, які обумовлюються специфікою педагогічної діяльності. Саме цю

специфіку необхідно враховувати у процесі формування творчої особистості майбутнього педагога.

Слід зазначити, що приналежність до професії не є гарантією творчості у педагогічній сфері. У майбутніх педагогів необхідно формувати прагнення до активного творчого розвитку. При цьому важливе значення набуває самореалізація особистості в адаптивній, евристичній та креативній формах. Можна виділити дві моделі особистісної самореалізації майбутнього педагога: модель прогресивної самореалізації та модель регресивної самореалізації. Прогресивний варіант особистісної самореалізації характеризується спрямованістю педагога на інноваційну діяльність. Регресивний варіант спрямований на прагнення зберегти наявний сталий рівень педагогічного досвіду.

Сучасна світова ситуація стимулює педагога до переходу від адаптивної, орієнтованої на сьогодні, до креативної моделі, яка орієнтована на майбутнє. Сьогодні потреба у творчому самовираженні, особистісної реалізації у процесі педагогічної діяльності поступово стає домінуючою ціннісною орієнтацією особистості педагога. Так, в умовах карантину, який викликаний пандемією, стрімко змінюються підходи до організації навчального процесу. Набуває актуальності дистанційне навчання, переваги комп'ютерних технологій над традиційними формами навчання. Перед теперішніми й майбутніми педагогами постає необхідність комплексних соціально-педагогічних перетворень, пов'язаних із насиченням освітніх систем сучасними інформаційними засобами та педагогічними технологіями, які базуються на принципах дистанційного навчання. Заслугує на увагу STEM-освіта як педагогічний процес формування і розвитку розумово-пізнавальних і творчих якостей молоді. Вимоги до учнів: вивчення навчального матеріалу за темами, які поєднують декілька предметів та мають практичне застосування. Можливості учнів: розвиток розумово-пізнавальних і творчих якостей, умінь співпраці. Майбутнє за креативним педагогами, які професійно будуть поєднувати набуття компетентностей і особистісних якостей студентів [1].

Самореалізація особистості педагога тісно пов'язана із самопізнанням власного творчого потенціалу, що характеризує міру можливості ставити й вирішувати нові завдання у сфері педагогічної діяльності. Тому у процесі підготовки майбутніх педагогів необхідно створювати умови для моделювання та осмислення навчально-виховних ситуацій, спрямованих на формування позитивної професійної «Я-концепції».

Доцільно також спрямовувати майбутнього педагога до постійного професійно-особистісного саморозвитку, який є способом особистісно-творчого збагачення педагогічними цінностями. Усвідомлення цінностей професійної діяльності сприяє актуалізації професійно-педагогічних якостей, прагненню реалізувати педагогічні здібності та проявити педагогічну ініціативу.

Таким чином, застосування педагогами вищої школи сучасних технологій, засобів, форм, методів, обмін досвідом, створення нових освітніх продуктів, участь у конференціях, форумах, семінарах та майстер-класах не звільняє від головного – формування творчої особистості майбутнього фахівця. Однак

педагогічна ініціатива тільки тоді забезпечує досягнення позитивного результату, коли вона підкріплена відповідальністю. Тільки активність у сполученні з відповідальністю надає можливість завчасно передбачити все необхідне для вирішення у сучасному освітньому просторі нових завдань, які традиційними способами вирішити неможливо.

Отже, педагогічна творчість є ключовою умовою формування професійної компетентності майбутнього педагога. Майбутнє за синергією науки й креативності, за інноваційно й творчо мислячою особистістю, яка вміє застосовувати знання на практиці.

Список літератури:

1. Курносенко О.В. STEM-освіта: проблеми та напрямки впровадження. URL: http://tsiurupynsk-school2.edukit.kherson.ua/distancijne_navchannya/mo_vchiteliv_fiziko-matematichnih_nauk/stem-osvita_problemi_ta_napryamki_vprovadzhennya/.
2. Словник психолого-педагогічних термінів і понять / упоряд. Ю.В. Буган, В.І. Урскульський. – Тернопіль: «Астон». 2001. 176 с.